

TÜZÜK

24 OCAK 2025

DEMOKRASİ ZAMANI PARTİSİ

Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, No:29/2, Kat 6, KIZILAY, ÇANKAYA, ANKARA

İçindekiler

MADDE 1- PARTİNİN ADI	1
MADDE 2- PARTİNİN AMACI VE KARAKTERİ.....	1
MADDE 3: PARTİNİN ÇALIŞMA İLKELERİ	1
MADDE 4: ÜYELİK KOŞULLARI, ÜYELİKTEN AYRILMA VE ÇIKARILMA YÖNTEMLERİ.....	2
ÜYELİK.....	2
ÜYELİK BAŞVURMA USULÜ.....	2
ÜYELİĞE KABUL.....	2
RED KARARINA İTİRAZ	2
KİMLİK BELGESİ.....	2
PARTİ MECLİSİ (PM) KARARIYLA ÜYE YAPMA.....	2
FAHRİ ÜYELİK	3
ÜYELİK İÇİN GENEL BAĞLAYICI TEMEL İLKELER	3
ÜYELİKTEN SİLME	3
GÖNÜLLÜ ÜYELİKTEN AYRILMA	3
YÖNETMELİK.....	3
MADDE 5: ÜYENİN HAK VE GÖREVLERİ.....	3
MADDE 6: BÜYÜK KONGRE	4
MADDE 7: PARTİ MECLİSİ SEÇİMİ VE OLUŞUMU.....	6
MADDE 8: EŞ GENEL BAŞKANLARIN SEÇİMİ	7
MADDE 9: MERKEZ YÜRÜTME KURULU	8
MADDE 10: GENEL SAYMAN ve GENEL SEKRETER	9
Genel Sayman.....	9
Genel Sekreter	9
MADDE 11: İL KONGRESİ VE YÖNETİM KURULU (YK).....	9
MADDE 12: İLÇE KONGRESİ VE YÖNETİM KURULU (YK).....	10
MADDE 13: BELDE ÖRGÜTÜ	11
Madde 14: DANIŞMA MECLİSLERİ	11
PARTİ MERKEZ DANIŞMA MECLİSİ	11
İL DANIŞMA MECLİSİ.....	12
İLÇE DANIŞMA MECLİSİ	12
MADDE 15: İL, İLÇE VE BELDE ÜYELERİ VE PARTİSİZ VATANDAŞLAR KONFERANSLARI.....	12
MADDE 16: PARTİ TEMSİLCİLİĞİ VE LOKALLERİ.....	12
MADDE 17: YURT DIŞI ÖRGÜTLENMESİ.....	13
MADDE 18: GENÇLİK KOLU ÖRGÜTÜ	13

MADDE 19: KADIN KOLU ÖRGÜTÜ	14
MADDE 20: GÖREVDEN ALMA	14
MADDE 21: SEÇİMLERE İTİRAZ	14
MADDE 22: YARGI YOLUYLA KONGRE	14
MADDE 23: TBMM PARTİ GRUBU- GRUP YÖNETİM KURULU- GRUP BAŞKANI	14
MADDE 24: BELEDİYE VE İL GENEL MECLİS GRUPLARI	15
MADDE 25: ÖNSEÇİM ÇEVRESİ.....	15
MADDE 26: MİLLETVEKİLLİĞİ ADAYLIĞI	16
ADAYLIK YÖNETMELİĞİ.....	16
ADAYLIĞA BAŞVURMA	16
ADAYLARIN BELİRLENMESİ	16
ADAYLARIN BİLDİRİLMESİ	16
ADAY LİSTELERİNDEKİ EKSİKLİKLERİN TAMAMLANMASI	16
ADAYLARIN MERKEZ ORGANINCA BELİRLENMESİ	16
MADDE 27: YEREL SEÇİMLERDE PARTİ ADAYLIĞINA BAŞVURMA	16
MADDE 28: HÜKÜMET KURMA, KATILMA VE HÜKÜMETTEN AYRILMA	17
MADDE 29: DİSİPLİN VE DENETİM.....	17
İl Disiplin Kurulu.....	17
Merkez Disiplin Kurulu (MDK) ve Yetkileri	17
TBMM Grup Disiplin Kurulu.....	17
Müşterek Disiplin Kurulu	18
Disiplin Kurullarına Başvuru.....	18
Çalışma Usulü	18
Karar Düzeltme ve Yeniden Yargılama Talebi.....	18
MADDE 30: DİSİPLİN SUÇLARI VE YAPTIRIMLARI	19
Uyarma Cezası	19
Kınama Cezası.....	19
Partiden veya Gruptan Geçici İhraç.....	19
Partiden veya Gruptan Kesin İhraç.....	19
MADDE 31: HAKÇA GELİR SAĞLAMA VE GELİR KAYNAKLARI	20
MADDE 32: ÖDENTİLER	20
MADDE 33: SORUMLULUK VE HARCAMALAR	20
MADDE 34: BORÇ VERME YASAĞI	20
MADDE 35: MALİ BEYAN	21
MADDE 36: BÜTÇE VE KESİN HESAP.....	21

MADDE 37: İL VE İLÇE ÖRGÜTLERİNE GENEL	21
MADDE 38: MALİ İŞLER YÖNETMENLİĞİ	21
MADDE 39: TUTULACAK DEFTERLER	21
MADDE 40: TÜZÜKTE HÜKÜM BULUNMAYAN DURUMLAR	21
MADDE 41: TÜZÜĞÜN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ	22
KISALTMALAR	22

MADDE 1- PARTİNİN ADI

Partinin adı DEMOKRASİ ZAMANI PARTİSİ'dir.

Partinin genel merkezi Ankara'dadır.

Partinin kısaltılmış adı DEZA-PAR'dır.

Partinin işareti "Mor zemin üzerinde ışınlı güneş sembolü yer almaktadır. Güneşin merkezinde ise 4 adet sarı ışından ve 4 adet sarı daireden oluşan mini bir güneş sembolü bulunmaktadır. Güneşin etrafında mor renkte büyük harflerle "DEMOKRASİ ZAMANI PARTİSİ" ve "DEZA-PAR" yazıları dairesel şekilde yazılmaktadır."

Partinin adresi: Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, No:29/12, Kat:6, KIZILAY, ÇANKAYA, ANKARA

Partinin telefonu: 0312 229 36 62

MADDE 2- PARTİNİN AMACI VE KARAKTERİ

DEMOKRASİ ZAMANI PARTİSİ toplumun bağrından doğmuş olma şuuru içinde, iç ve dış tarihi-sosyolojik şartları göz önünde tutmayı ihmal etmeksizin, ülkemiz ve milletimizin, manen ve maddeten, en iyi, en doğru, en güzel ve en yüce bir güç ve seviyeye ermesi, kimliğinin, bağımsızlığının, bütünlüğünün ve tüm haklarının tam anlamıyla korunması, böylece bugünün ve yarının güvence altına alınması, insanlığa katkısının, geçmişte olduğu gibi, günümüzde ve gelecekte hiçbir ülkeninkinden geri kalmamak üzere, en yüksek dereceye çıkarılması amacını taşıyan, bu amaca varmak için kişilerin haklarını en geniş kapsamıyla tanımanın ve gelişimlerini sağlamanın mutlak gereğine ve önemine inanan, daima gerçeğe değer vermeyi ilke edinen, bilime dayalı düşünceler çerçevesinde ilerlemeyi metot bilen siyasî bir kuruluştur.

MADDE 3: PARTİNİN ÇALIŞMA İLKELERİ

- a. DEMOKRASİ ZAMANI PARTİSİ çoğulcu-katılımcı demokrasiyi kurumlaştırır; farklı siyasi ve ideolojik görüşleri, parti birliğine zarar vermeden, kararların hayata geciktirilmesi koşuluyla, kamuoyu tarafından bilinmesini, katılım ilkesi için önemli görür. Üye hukukuna değer verir, geçerli kılar.
- b. İdeoloji birliği esasına dayalı değildir. Çoğulcu demokratik projeleri gerçekleştirmeyi, eğilimleri, esas olarak hayata geçirilecek projeler, sürdürülecek politikalar çerçevesinde biçimlendirir.
- c. İç işleyişinde, siyasi çalışma ve örgütlenmede açıklığa, şeffaflığa, üye eşitliğine bağlıdır, hiçbir kişi, zümre, çevreye ayrıcalık tanımaz; kişisel sorumluluğu öne alır.
- d. Temsil organlarını, yönetici görevlilerini demokratik seçimle belirler. Parti organ ve örgütleri sadece ilgili organlar kararıyla görevden alınabilirler.
- e. Yetkili organları oluştururken farklı eğilim, çevre ve görüşlerin temsilini esas alır. Organlara aday olan ve yönetim organlarında temsil edilmeyen çevre, eğilim ve kişilere, karar ve oy hakkı tanımadan organ toplantılarına katılımı sağlar, öneri sunma hakkı tanınır.
- f. Parti olanaklarına bağlı olarak, üyelerin talebi ve masraflarını kendileri karşılaması koşuluyla organ toplantıları üyelere açık yapılır, çalışmaların verimliliği açısından katılanlar söz ve öneri sahibi olamazlar, dinleyici olabilirler. Ancak organ kararıyla gerekirse, en fazla üç kişiye söz hakkı tanınır.
- g. Üst kurul, üst yönetim organı üyelerinin mal bildiriminde bulunmasını sağlar.
- h. Organlar kararlar alınmadan önce, alınacak kararların üyeler içinde tartışılmasına önem verir.

MADDE 4: ÜYELİK KOŞULLARI, ÜYELİKTEN AYRILMA VE ÇIKARILMA YÖNTEMLERİ.

ÜYELİK

Yasalarca partiye girmeye engeli olmayan, partinin tüzük ve programını onaylayan, ödentisini her ay Düzenli ödemeyi kabul eden her vatandaş partiye üye olabilir. Üyelik için, ırk, cinsiyet, din, dil, mezhep, aile, zümre, sınıf ve meslek ayrımı gözetilmez.

ÜYELİK BAŞVURMA USULÜ

- Partiye üye olmak isteyen kişi, üç nüsha "Üyelik Giriş Beyannamesini" doldurarak, kimliği sürekli ikamet ettiği ilçe örgütüne başvurur. Bu başvuruda, iki partili üyenin önerisi zorunludur.
- Üyelik için başvuru, tarih ve kayıt numarası belirtilen bir alındı belgesi verilir.
- Yurtdışında bulunan vatandaşlar, üyelik için, Türkiye'de son ikamet ettikleri yerin ilçe başkanlığına başvururlar.
- Başvuranın bulunduğu yerde ilçe örgütü kurulmamışsa, üyelik başvurusu il örgütüne; il örgütü de kurulmamışsa Genel Merkeze yapılır.

ÜYELİĞE KABUL

Partiye üyelik başvuruları parti panosunda ilan edilir. Üyelik başvuruları, 30 gün içinde karara bağlanır. Bu süre içinde görüşülmeyen üyelik talepleri, kendiliğinden olumlu yönden karar haline gelir, başvurunun reddedilmesi, gerekçeleriyle, yazılı bir biçimde başvurana 15 gün içinde iletilir. Üyelik hakkındaki karar, 2/3 organ üyesinin katılacağı, açık oylama ile kararda lehte aleyhte görüşlerinde belirtilmesiyle, karara bağlanır. Üyeliğe karar verildiği zaman, tarih ve numarasıyla üye defterine işlenir. İlçe Yönetimi, başvuru belgelerinin birer kopyasını başvuru tarihinden itibaren 15 gün içinde Genel Merkeze ve İl Başkanlığına gönderir.

RED KARARINA İTİRAZ

Üyelik başvurusu reddedilenler, organ kararı yazılı ve gerekçeleriyle kendisine ulaştıktan sonra 15 gün içinde, durumunun görüşülmesi için İl Yönetim Kuruluna itirazda bulunabilir. İl Yönetim Kurulu itirazı 15 gün içinde karara bağlar. İl Yönetim Kurulu itirazı olumlu yönde kararlaştırırsa, itiraz eden kişi hemen İlçe Örgütüne üye yapılır. İl Yönetim Kurulunun itirazı kabul etmemesi halinde başvuru sahibi, MYK'ya 15 gün içinde itiraz eder. MYK'nın olumsuz kararına karşı, itiraz eden kişi Parti Meclisine 1 ay içinde itiraz eder. MYK itirazın yapılmasından sonraki ikinci, Parti Meclisi birinci toplantısında karar verir. Böylece karar, kesin hale gelir.

KİMLİK BELGESİ

Üyeliği karar altına alınan kişiye **kimlik belgesi** verilir.

Yer değiştiren üye, yazımını aktardığı İlçe Başkanlığından yeni kimlik belgesi almak zorundadır.

PARTİ MECLİSİ (PM) KARARIYLA ÜYE YAPMA

Partiden çıkarılmış ya da üyelikten adı silinmiş olanlar ancak aradan 6 ay geçtikten sonra **Parti Meclisi onayıyla** yeniden üye yazılabilirler. Bunlar için, başvuru ve üyeliğe kabul prosedürü geçerli değildir.

Parti açısından yerel, ara ve genel seçimlerde adaylığı yararlı görülenlerin başvuruları üzerine, ilgili belgeler MYK tarafından, üye yazılan üyenin bağlı bulunduğu ilçesine gönderilir, adı Üyelik Defterine **doğrudan** işlenir.

FAHRİ ÜYELİK

Parti, özel katkısı olabilecek ve asil üye olamayan kişilerin de çalışmalara katkısının alınması için, **fahri üyeler** kaydedebilir. Bunun için PM, fahri üyelerin hangi organlar tarafından ve nasıl saptanacağını; fahri üyelerin çalışma biçimlerini bir yönetmelikle saptar.

ÜYELİK İÇİN GENEL BAĞLAYICI TEMEL İLKELER

- Hiçbir zaman birden çok örgüt birimine üye olunamaz. Aksi taktirde, son yazılma tarihinden önceki üye yazımları geçersizdir. Üye olduğu ilçeden ayrılan, ayrıldığını ve taşındığı yeri, en geç bir ay içinde üye olduğu İlçe Başkanlığına yazılı ya da sözlü tutanağa geçirterek bildirir. İlçe Başkanlığı, üyenin yazımını gittiği yerin İlçe Başkanlığına aktarır.
- Üyeler, yazılı oldukları ilçe dışında İl Kongresi'ne ve yazılı oldukları ilçenin bağlı oldukları il dışında Büyük Kongreye delege seçilemezler.

ÜYELİKTEN SİLME

- Üyenin başvuru belgesinde yanlış veya gerçek dışı bilgi verdiği; üyeliğe yazım sırasında yasalar ve tüzüğün öngördüğü nitelikleri taşımadığı veya bu nitelikleri sonradan yitirdiği anlaşılırsa,
- Üye aidatlarını iki ay üst üste ödemez ise,

İlçe Yönetim Kurulu, İl Yönetim Kuruluna bildirir. İl Yönetim Kurulu üyeden en geç 15 gün içinde açıklama yapmasını ister. Bu süre zarfında cevap verilmez ya da cevap inandırıcı bulunmazsa, **üyenin adı kayıt defterinden silinir**. Karar ilgiliye, İlçesine ve Genel Başkanlığa **10 gün içinde duyurulur**. Kendisine yapılan duyuru gününden başlayarak ilgili **7 gün içinde** Başkanlık Kurulu'na itiraz eder. Bu organın kararı kesindir. 30 gün içinde karara bağlanmayan itirazlar, ilgili lehinde kabul edilmiş sayılır. Yargı organları ya da yetkili organların kararı uyarınca adı silinenler için de MYK durumu ilgili İl, İlçe Başkanlığı ve Genel Başkanlığa bildirir.

GÖNÜLLÜ ÜYELİKTEN AYRILMA

Üye, istediği zaman, üyesi olduğu parti örgütüne yazılı ayrılma isteğini bildirerek ya da e-devlet üzerinden **partiden ayrılabilir**.

Yazılı istem durumunda istemin ve imzanın ilgili kişiye ait olduğu belirlendikten sonra İlçe Başkanlığınca adı üye defterinden silinir. Durum 7 gün içinde İl Başkanlığına ve MYK'ya bildirilir. Parti kimlik belgesi geri alınır.

YÖNETMELİK

Üyelikle ilgili başvuruların ve başka işlemlerin, üyelikle ilgili itirazların karara bağlanması, üyelik kimlik belgelerinin biçimi, çalışma yöntemleri ve çalışmalarına ilişkin kurallar bir yönetmelikle düzenlenir. Bu yönetmelik, Parti Meclisi tarafından hazırlanır.

MADDE 5: ÜYENİN HAK VE GÖREVLERİ

ÜYENİN HAKLARI

Parti üyeleri; Parti içinde karar oluşturma süreçlerine çoğulcu demokrasinin kural ve kurumları içinde katılma; partinin düşünce ve eylem alanının genişlemesi, derinleşmesi için organlara öneri sunma; organların bu önerileri ciddiye almaması halinde parti platformunda tartışılmaya açılmasını isteme; üye olunduktan 45 gün sonra ve aidatını ödemek koşuluyla her kademedeki parti örgütü ve tüm parti

görevleri için aday olma; seçme ve seçilebilme; yerel ve genel seçimlerde parti adaylarını belirlemek için önseçim ve parti içi eğilim yoklamalarına katılma haklarına sahiptir.

ÜYENİN GÖREVLERİ

Parti üyeleri, parti programına ve tüzüğüne uymak; amaca uygun davranmak, organ kararlarını ve bildirgelerini eksiksiz yerine getirmek; üstlendiği parti görevlerini sorumluluca yerine getirmek, üyeler ve organlar arasında gerekli saygınlığı yaratmak; ayrımcılığa meydan vermemek, hiçbir kişi, çevre, düşünce ve inanç gurubuna imtiyaz tanımamak; partinin çoğulcu demokratik karakterinden dolayı azınlık haklarına saygı duymak ve korumak göreviyle mükelleftirler.

MADDE 6: BÜYÜK KONGRE

Büyük Kongre, partinin en yüksek organıdır. Seçilmiş ve doğal delegelerden oluşur.

- Seçilmiş delegeler:** İki büyük kongre arasında yapılmış son il kongrelerince seçilir. Seçilecek delege sayısı, o ilde seçilecek milletvekili sayısının en fazla iki katıdır.
- Doğal delegeler:** Eş Genel Başkanlar, Parti Meclisi Üyeleri, Merkez Disiplin Kurulu Üyeleri, Partili bakan ve milletvekilleri, parti üyeliği devam eden Kuruculardır. Doğal delegeler, ayrıca il kongrelerine delege olarak seçilmezler. Kurucu doğal üyelerin sayısı, seçilmiş kurultay delegelerinin %15'inden fazla ise, kurucu üyeler toplanarak aralarında bu oranda delege seçerler. Eş Genel Başkanlık, TBMM Başkanlığı, Başbakanlık yapmış, büyük kongre delegesi olmayan partililer, onur üyesidirler. Onur üyeleri gerçek oy kullanamazlar ama kongrede konuşabilirler.

OLAĞAN TOPLANMASI

- Büyük Kongre, olağan olarak 2 yılda bir toplanır. Gerektiğinde, ancak Büyük Kongre Kararı ile PM'ye tanınan yetkiyle bu süre bir yılı geçmemek üzere uzatılır.
- Toplantının yer, gün ve gündemi PM tarafından kararlaştırılıp en az bir ay önce örgüte bildirilir; PM'nin çalışma raporu, PM veya MYK tarafından hazırlanmış karar tasarıları örgüte 15 gün önce gönderilir.
- Büyük Kongre toplantısından en az 15 gün önce kongreye katılacak parti delege listesi, Büyük Kongre için Yüksek Seçim Kurulu'nun önceden belirlediği Seçim Kurulu Başkanlığına 2 nüsha olarak verilir. Ayrıca toplantının gündemi, yeri, günü, saatıyla; çoğunluk sağlanmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususlar da bildirilir.
- Büyük Kongre'nin toplantı yeter sayısı, Büyük Kongre delegelerinin salt çoğunluğudur. İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda yeter sayı sağlanamıyorsa, ikinci çağrı üzerine yapılacak toplantıda yeter sayı aranmaz.

OLAĞANÜSTÜ TOPLANMASI

Büyük Kongre, Eş Genel Başkanlar, PM'nin gerekli görmesi ya da Büyük Kongre delegelerinin en az 1/5'nin yazılı istemi üzerine olağanüstü olarak toplanır. Olağanüstü Büyük Kongre gündemi talep edenlerce tayin edilir. Olağanüstü Büyük Kongre, çağrılı olduğu gündemle bağlıdır. Olağanüstü Büyük Kongre isteminin, usulüne uygun biçimde ilgili yönetim birimine ulaştırılmasından başlayarak **en geç 3 ay** içerisinde yapılır. Kongrenin yeri, gündemi ve varsa diğer kongre belgeleri en az 15 gün önceden Eş Genel Başkanlar tarafından delegelere gönderilir.

YÖNETİMİ

- a. Büyük Kongre'yi, Eş Genel Başkanlar, yokluğunda kendine vekalet edecek Eş Genel Başkan Yardımcısı, bu organların boşalması durumunda ise PM'ce kendi içinden seçilmiş bir üye açar.
- b. Büyük Kongrede, **Kongre Başkanlık Kurulu (Divan)**, bir başkan ve iki başkan yardımcısı ve gerektiği kadar yazmandan oluşur. Kongre Başkanlık Kurulu açık oyla seçilir. Ancak oyların sayımında zorluk ya da duraksama olursa Büyük Kongre, seçimin ad okunarak ya da gizli oyla yapılmasını kararlaştırabilir.
- c. Kongre Başkanlık Kurulu, kongre çalışmalarını genel hukuk kuralları, siyasi partiler yasası, parti tüzüğü ve parti içi demokrasi ilkelerine uygun yürütülmesi ile yükümlüdür.
- d. Parti tüzük ve programında değişiklik yapılmasına ilişkin olan veya parti politikasını ilgilendiren konularda karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için, bunların eş genel başkan, parti meclisi veya büyük kongre üyelerinin en az yirmide biri tarafından ileri sürülmüş olması gerekir. Kanunlar, parti tüzük ve parti programı çerçevesinde toplumu ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri konularında karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için bu tekliflerin büyük kongrede hazır bulunan üyelerin üçte biri tarafından yapılmış olması şarttır. Bu teklifler, büyük kongrece seçilecek bir komisyonda görüşüldükten sonra, komisyon raporuyla birlikte incelenir ve karara bağlanır.

GÖRÜŞMELERİ

- a. Büyük Kongre, Eş Genel Başkanlar, PM ve Merkez Disiplin Kurulu (MDK) seçimlerinin yargı gözetiminde gizli, açık ve aralıksız sayım, ayırım ilkelerine göre Siyasal Partiler Yasası'nda öngörülen biçimde yapar.
- b. Eş Genel Başkanlar, Büyük Kongre Başkanlık Kurulu'nun (Divanın) seçimini sağlar. Büyük Kongre Başkanı (Divan Başkanı), varsa, öncelikle gündem değişiklikleri önerilerini karara bağlar ve çalışmaları gündem sırasına göre yürütür.
- c. İl Yönetim Kurulları ile ilçe ve Belde Yönetim Kurullarının temsilcileri ve her ilin Büyük Kongre delegeleri önceden toplanarak raporları, tasarıları ve önerileri görüşebilirler; ancak, bağlayıcı karar alamazlar.
- d. Tasarı ve öneriler ancak ilgili komisyonların raporu ile birlikte Büyük Kongre'de görüşülür ve karara bağlanır. Komisyonların hangi konularda çalışma yapacakları, kaç kişi ve kimlerden oluşacağına Büyük Kongre Karar verir.
- e. Organlara aday olanların parti üyesi olmadıkları ya da haklarında seçilmeye engel durumların olduğu yolundaki itirazlar, Başkanlık Kurulu'nca (Divanca) seçimlerden önce karara bağlanır.
- f. Delegeler, seçimlerde Sandık Kurulundan alacakları mühürlü kağıtlara adaylar arasında kendi destekledikleri adayların adlarını yazabilecekleri gibi, baskı, teksir ve fotokopi yoluyla önceden hazırlanmış ve birer örneği MYK'ya süresi içinde verilmiş mühürlü oy pusulalarını da kullanabilirler.
- g. El yazısı ya da çoğaltılmış oy pusulalarındaki aday sayısı, Parti Meclisi için **en az 15 en çok 22**, Merkez Disiplin Kurulu için **en az 5, en çok 8** olup, bu sayılardan az veya çok aday ismi yazılan veya işaretlenen oy pusulaları geçersiz sayılır. Seçilecek her kurul ve Eş Genel Başkanlar için kullanılacak oy pusulaları Seçim Kurulu'nca belirlenmiş Sandık Kurulu'nda imza karşılığında alınacak mühürlü zarflar içinde kullanılır.
- h. Kurullar için çoğaltılmış oy pusulalarından delegeler, bazı adayların adlarını silerse, sildikleri ad kadar başka adları yazarlar.
- i. Organlarla (kurullarla) ilgili oy pusulalarının altına "**yedekler**" başlığı altında ayrı bir bölüm olarak, seçilecek kurulun üye sayısını aşmamak üzere yedek adayların adları eklenebilir.
- j. Eşit oy alan adaylar arasında ad çekimi yapılır ve sonuçları Büyük Kongreye açıklanır.

- k. Büyük Kongre kararları bütün parti organlarını ve üyeleri bağlar. Bu kararlar kamuoyuna ve üyelere duyurulur. PM, Büyük Kongre yapılışı konusunda yönetmelik hazırlar.
- l. Büyük Kongrede Program ve Tüzük değişikliği seçilmiş delegelerin salt çoğunluğuyla yapılır. Yasal nedenlerle zorunlu yapılacak değişikliklerde bu hüküm geçerli olmaz.

GÖREV VE YETKİLERİ

- a. Eş Genel Başkanları, PM ve Merkez Disiplin Kurulu üyelerini gizli oyla seçmek.
- b. Gerektiğinde Program ve tüzük değişikliğini, seçilmiş delegenin salt çoğunluğuyla yapmak.
- c. PM'nin yurt ve dünya olaylarını, parti çalışmalarını değerlendiren raporunu tartışmak.
- d. Partinin gelir gider hesaplarını incelemek, PM'nin aklanması ya da aklanmamasına karar vermek.
- e. Partinin politikasına ve kamu görevlilerine ilişkin konularda görüşmeler yaparak bağlayıcı kararlar almak ya da dileklerde bulunmak.
- f. Partinin kapanmasına, bir başka partiyle birleşmesine, tüzel kişiliğine son verilmesine; böyle durumlarda parti mallarının tasfiye ve intikal biçimine ilişkin kararlar almak.
- g. Merkez Disiplin Kurulunca verilen partiden çıkarma cezalarını onaylamak veya kaldırmak.
- h. Yıllık bütçeyi görüşür karara bağlar ve kesin hesabı onaylar.

MADDE 7: PARTİ MECLİSİ SEÇİMİ VE OLUŞUMU

- a. Parti Meclisi, 20 üyeden oluşur. Büyük Kongre tarafından 15 asil ve 5 yedek üye olarak seçilir.
- b. PM'nin Başkanı, Eş Genel Başkanlar' dır. Eş Genel Başkanlar'ın bulunmadığı hallerde toplantıyı, Eş Genel Başkanlar tarafından görevlendirilmiş Eş Genel Başkan Yardımcısı yönetir.
- c. Parti Meclisi üyeleri aynı zamanda İl Başkanı da olabilirler. İl Başkanlığı dışındaki bir görevde bulunamazlar.
- d. PM'den üye eksilmesi durumunda, PM yedek üye listesine göre üye getirilir.

TOPLANMASI

- a. PM, üç ayda bir toplanır. PM toplantı gündemi, Eş Genel Başkanlarının görüşünü alarak, Eş Genel Başkanların görevlendireceği bir Eş Genel Başkan Yardımcısı hazırlar ve toplantı gününden 7 gün önce üyelere bildirilir. Yine incelenecek yazı, tasarı, proje ya da belge varsa 7 gün önceden üyelere iletilir.
- b. 1/5 üyenin görüşülmesini istediği konular da gündeme alınır.
- c. Eş Genel Başkanlar, MYK gerek gördükçe ve PM'nin 1/5 üyesinin yazılı istemi halinde, görevlendirilen Eş Genel Başkan Yardımcısı, gündemi açıklayarak PM'yi olağanüstü toplantıya çağırır.
- d. PM, bilgi almak ya da belirli bir konuyu görüşmek üzere, toplantılarına partili bakanları çağırabilirler. PM üyesi olmayan bakanlar, oy kullanamazlar.
- e. Olağan toplantılara bir yılda 3 kez özürsüz katılamayanların üyeliği, üye tam sayısının salt çoğunluğunca ve gizli oyla alınacak kararla düşer.
- f. PM'nin çalışma yöntemleri ve kuralları "**Çalışma Kuralları Yönetmeliği**"nde gösterilir.
- g. Üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır.

GÖREV VE YETKİLERİ

PM, Büyük Kongreden sonra partinin en yetkili organıdır. Bu yetkisiyle;

- a. İki Büyük Kongre arasında partiyi yönetir.
- b. MYK'yı seçer.
- c. Parti Meclisi kendi yetkisinde olan belirli konularda eş genel başkanlara tam yetki verebilir.
- d. Yasa ve tüzükle Büyük Kongreye verilmiş yetkiler dışındaki tüm kararları alabilir

- e. Parti programı ve büyük kongre kararları çerçevesinde partinin politikalarını saptar. Seçim Bildirgesini hazırlar. Bu politikaların uygulanması ve benimsenmesi için gerekli çalışmaları yapar.
- f. Hükümet kurmaya, hükümete katılmaya, hükümetten çekilmeye ya da ayrılmaya karar verir. Bu kararlarda TBMM grup başkan vekilleri ve grup yönetim kurul üyeleri de oylamaya katılırlar.
- g. Partinin hükümetle, başka parti ve kuruluşlarla olan ilişkilerini düzenleme kararları alır.
- h. Partinin kurduğu ya da katıldığı hükümetin programı üzerindeki görüşünü bildirir.
- i. Parti örgütü ve işleyişi ile ilgili kararlar alır.
- j. Parti işlerini düzenleyen, çalışma kurallarını belirleyen yönetmenlikler yapar.
- k. Seçimlere katılıp katılmamaya karar verir. Bütün seçimlerde, tüzük hükümlerine ve Siyasal Partiler Yasası (SPY)'nin 37. maddesindeki hükme göre aday saptama yöntemini belirler.
- l. Büyük Kongre'yi toplantıya çağırır. Gündemi hazırlar, Büyük Kongreye sunulacak parti çalışmalarını içeren faaliyet raporunu, kesin hesap ve bilanço hazırlar. Parti Program ve Tüzüğünde yapılacak değişiklik tasarılarına son şeklini vererek, kongreye sunar.
- m. Partide ihtiyaç duyulan konularda MYK ile partili ve partisiz kişilerin katıldığı Danışma Kurullarını oluşturur.
- n. İl ve İlçe Kongrelerinin takvimini hazırlar ve yürütülüş yöntemlerini belirler.
- o. Yasa ve tüzükte öngörülen diğer görevlerini yapar, yetkilerini kullanır.
- p. Hükümette görev alacak bakanları seçer.
- q. Partiyi amaç ortaklığı olan uluslararası kuruluşlara üye olmasına karar verir.
- r. Yıllık tahmini bütçeyi hazırlar.

KARAR ALMA TARZI

PM, karar alırken, partinin, çoğulcu, farklı kesimler ve dünya görüşlerinden üyelerin yer aldığı bir parti olduğunu her zaman gözeterek uzlaşmayı esas alarak; toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğuyla kararlar alır. Temel konularda kararları almadan önce, parti organları ve mümkünse tüm parti üyeleri içinde konuları tartışmaya açar, yazılı görüşler alır. Yine temel konularda referandumu karar altına alabilir.

MADDE 8: EŞ GENEL BAŞKANLARIN SEÇİMİ

Parti eş genel başkanları, büyük kongrece gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınamazsa üçüncü oylamada en çok oyu alan eş genel başkan olur. Eş genel başkanlar üç yıl için seçilir. Aynı kişi sonraki dönemlerde de seçilebilir. Eş Genel Başkanların seçiminde siyasi partiler yasasının ilgili maddesindeki kurallara uyulur.

Eş Genel Başkanlardan birinin ya da ikisinin herhangi bir nedenle görevinden ayrılması halinde, Büyük Kongre toplanıncaya kadar Parti Meclisi, Partiyi temsil yetkisini, kendi içinden seçeceği bir ya da iki üyeye vekâleten tevdi eder. En geç 45 gün içinde Eş Genel Başkanları seçmek üzere Büyük Kongreyi olağanüstü toplantıya çağırır.

GÖREV VE YETKİLERİ

- a. Eş Genel Başkanlar, Disiplin Kurulları dışında tüm parti organlarının başkanlarıdır. PM ve MYK'da oy kullanma hakkına sahiptir.
- b. Partiyi, dışarıya karşı temsil ederler. Tüzük, Program, Büyük Kongre ve PM kararları ışığında partiyi yönetir ve koordine ederler.
- c. Eş Genel Başkanlar, partiyi, adli, idari ve benzeri merciler, kuruluşlar nezdinde temsil etmek, parti adına dava açmak, taraf olmak yetkisine sahiptirler.
- d. Yetkili kurullarca verilen kararların uygulanmasını; parti faaliyetlerinin koordinasyonunu sağlarlar.

- e. Büyük Kongreyi toplama yetkisine sahiptirler. Gündem belirleyerek, PM, MYK ve Meclis gurubunu toplantıya çağırırlar.
- f. Gerekli gördükleri konularda danışmanlar atar ve araştırma yaptırırlar.
- g. Parti Genel Merkezi'nin çalışmalarını Eş Genel Başkan Yardımcılarıyla birlikte düzenlerler.
- h. Genel Merkez alanında bulunmadığı hallerde bir eş genel başkan yardımcısını vekil tayin eder.

MADDE 9: MERKEZ YÜRÜTME KURULU

- a. Merkez Yürütme Kurulu, Eş Genel Başkanlar, Eş Genel Başkan Yardımcıları ve Genel Sekreter olmak üzere en az altı (6) en fazla on iki (12) üyeden oluşur.
- b. Merkez Yürütme Kurulu, kendi içinden Genel Sayman ve gerekli gördüğü sayıda, görev alanları tarif edilmiş, yetkileri belirlenmiş Eş Genel Başkan Yardımcılarını seçer.
- c. Eş Genel Başkan Yardımcıları, Eş Genel Başkanların görevlendirmesiyle, parti adına açıklamalarda bulunur, görüşmeler yapar ve Eş Genel Başkanların bulunmadığı yerlerde partiyi temsil eder. MYK gerekli gördüğü hallerde Eş Genel Başkan Yardımcılarını görevden alıp, yeni görevlendirmeler yapabilir.
- d. MYK üyeliklerinde eksilme olması halinde, Parti Meclisi'nde yenileri seçilir
- e. MYK'nın 3 olağan toplantısına artarda özürsüz katılmayan üye, kurulun tam sayısının salt çoğunluğunun oyuyla görevden alınabilir.

TOPLANMASI

- a. Toplantıları Eş Genel Başkanlar yürütür, ikisinin de olmaması halinde görevlendirilen bir Eş Genel Başkan Yardımcısı yönetir.
- b. MYK, **olağan olarak** ayda bir toplanır. Eş Genel Başkanlar veya MYK üye tam sayısının salt çoğunluğunun istemesi halinde MYK **olağanüstü** toplanır.
- c. MYK, bilgi almak ya da bir konuda görüşmek üzere, toplantılarına partili bakanları çağırabilir. Görüşmelere katılan bakanlar, kurul üyesi değilse oy kullanamazlar.

KARAR ALMA TARZI

- a. MYK, partinin çoğulcu yapısını gözeterek, uzlaşmacı bir mantıkla üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır; toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğuyla karar alır. Karar almadan önce, zamanın elverdiği ölçüde parti örgütlerinin karar konularında görüşlerini yazılı bir biçimde almaya çalışır.
- b. PM tarafından seçilmesinden sonra, en geç bir hafta içinde toplanır ve kendi içinde görev bölüşümü yapar.

GÖREV VE YETKİLERİ

- a. Büyük Kongre ve PM' nin kararlarını hayata geçirir. Parti düşüncesi ve programının kiteselleşmesi; parti örgütünün yayılması için gerekli girişimlerde bulunur.
- b. Partinin hükümetle, başka parti ve kuruluşlarla olan ilişkilerini, PM'nin ilke kararları doğrultusunda düzenler.
- c. Araştırma yaptırır, yayın organize eder, parti içi eğitim çalışmalarını düzenler.
- d. Olağan ve Olağanüstü Kongrelerle ilgili hazırlıkları yapar.
- e. Yıllık Bütçeyi hazırlar, PM'nin onayına sunar; akabinde uygular. Büyük Kongreye ve ilgili yerlere sunmak üzere kesin hesabı çıkarır.
- f. Genel Saymanı seçer.
- g. Partinin uluslararası ilişkilerini düzenler, çalışmalarını yürütür.
- h. Tüzük hükümlerinin öngördüğü biçimde parti örgütünü yönetir, örgütü denetler, partinin büyümesi için gerekli önlemleri alır.

- i. İlçe ve İl Kongre çalışmalarının, delege seçimlerinin, yasa, tüzük ve yönetmenliklerle yetkili kurulların kararlarına uygun yapılması için çalışır. Denetimlerini düzenli sürdürür ve gerekli kararı gecikmeden alır.
- j. PM'ye sunulacak raporları hazırlar.
- k. Görev alanlarına bağlı olarak **Eş Genel Başkan Yardımcılarını** seçer.
- l. Partinin örgütü bulunmayan il ve ilçelerde kurucu veya geçici yönetim kurulu atamaya yetkilidir.
- m. Genel merkezde görevlendirilecek kadrolu elemanların sayısını ve görevlerini saptar.

MADDE 10: GENEL SAYMAN ve GENEL SEKRETER

Genel Sayman

- a. Genel Sayman, MYK tarafından kendi üyelerinin arasından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir.
- b. Genel Sayman, çalışma kurallarını belirleyen yönetmeliği hazırlar, MYK'nın onayından sonra uygulama alanına geçer.
- c. Genel Sayman, parti gelirlerinin toplanması ve harcamalarının yapılmasını; gelir-gider defterinin, bütçe ve kesin hesapların tüzük ve yasalara uygun biçimde tutulmasını sağlamak; parti gelirlerinin yasal ve meşru bir biçimde artırılması projelerini hazırlamak ve MYK'ya sunmak ve yetkili kurulların bu konulara ilişkin kararlarını uygulamakla görevlidir.

Genel Sekreter

Parti Meclisi, Genel Sekreteri kendi üyeleri arasından seçer. Genel Sekreter partinin bütün idari işlerinin yürütülmesi ile görevlidir. Genel Sekreter, merkez teşkilâtının, personel, levazım, yazışma gibi günlük işlerini yönetir. PM, MYK ve diğer kurullardaki görüşmelerin tutanaklarının düzenlenmesi için gerekli önlemleri alır.

MADDE 11: İL KONGRESİ VE YÖNETİM KURULU (YK)

İL KONGRESİ

İl Kongresi, il düzeyinde partinin en yüksek karar organıdır. Üç yılda bir **olağan** olarak, PM tarafından çizilen genel çerçeve içinde, İl Yönetim Kurulunun belirlediği tarih, yer ve gündemde toplanır. İl Yönetim Kurulu (YK)'nu seçer. İl Yönetim Kurulu'nun gerekli görmesi veya İl Kongresi üyelerinin en az 1/5'nin yazılı istemi üzerine; ya da İl Yönetim Kurulu görevinin tümüyle boşalması halinde, **olağanüstü** toplanabilir. İl Kongresi, seçilmiş ve doğal delegelerden oluşur. İlçe Kongrelerinin yapılmaması hallerinde İl Kongresi, il çapındaki üye sayısının 600'ü aşması halinde PM'ce yayınlanacak yönetmenliğe uygun olarak köy ve mahallelerde seçilecek delegelerle, üye sayısının 600'ü aşmaması halinde il çapındaki tüm üyelerin katılımı ile toplanır.

Seçilmiş delegeler: İlçe kongrelerince seçilir. İlçe kongrelerince seçilen delege sayısı 600'ü aşamaz.

Doğal delegeler: O ilin partili milletvekilleriyle, Yönetim ve Disiplin Kurullarının Başkan ve üyeleri, Büyükşehir Belediye Başkanları, İl Kongresinin doğal delegeleridirler.

- a. Geçici/Kurucu İl Yönetim Kurulu başkan ve üyeleri, Kongreye katılabilirler, ancak Kongre üyesi değillerse, oy kullanamazlar.
- b. Son seçimlere girilmemiş illerin ilçeleriyle ilgili oranlar, ilçelerin seçmen sayısına göre, MYK tarafından belirlenir.
- c. İl Kongresinde, İl Başkanı, İl Yönetim Kurulu asil ve yedek üyeleri, İl Disiplin Kurulu asil ve yedek üyeleri ve o ilin milletvekili sayısının iki kati sayıda Büyük Kongre Delegeleri seçilir.

İL YÖNETİM KURULU (İL YK)

- a. İl Yönetim Kurulu, her ilde İl başkanı ile 7 asil üyeden; 3 yedek üyeden oluşur. Boşalan asil üyelikler, oy sırasına göre yedekleri ile doldurulur.
- b. Olağan olarak 30 günde bir toplanır. Toplantı gündemini, başkan ve sekreter birlikte hazırlar. Hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğunun istemiyle gündeme yeni madde tartışmasız eklenir.
- c. İl Yönetim kurulu, üye sayısının salt çoğunluğuyla yapacağı ilk toplantısında, üyeleri arasından, **sekreteri ve saymanı** seçip görev bölümü yapar.
 - I. **İL YK Başkanı:** İl Yönetim Kurulu çalışmalarını düzenlemek ve koordine etmekle görevlidir.
 - II. **İL YK Sekreteri:** Parti'nin il düzleminde her türlü yazışma işlerinin, sekreterlik ve büro hizmetlerinin yürütülmesinden sorumludur. İl Başkanı'nın bulunmadığı durumlarda, İl sekreteri Yönetim Kurulu'nun toplantılarını yönetir.
 - III. **İL YK Saymanı:** İl Parti örgütünün hesaplarının yürütülmesinden sorumludur. Gelir gider işlerinin süresi içinde ve düzenli yapılmasını sağlar, ilçelerden gönderilen üye ödenti paydalarını toplar. Merkez ödentisini gönderir ve bu işlemler için gerekli girişimleri yapar.
- d. İl Yönetim Kurulu Olağanüstü toplantısı, İl Başkanı veya Yönetim Kurulu üyelerinin salt çoğunluğunun talebiyle yapılır.
- e. İl Yönetim Kurulu kararları üye sayısının salt çoğunluğuyla alınır. Kararlar alınırken, partinin çoğulcu, farklı dünya görüşlerinde üyenin varlığı göz önüne alınır.
- f. İl Yönetim Kurulu, ildeki parti çalışmalarını tüzük, program Büyük Kongre, PM, kararları ışığında değerlendirir, tam inisiyatifle karar alıp yürütür. Bu bağlamda, gerekli gördüğü yerel politikaları oluşturup uygulamaya koyar.
- g. İl Kongresinin gündemini, çalışma raporunu ve bütçesini hazırlar.
- h. Özgül alanlara ilişkin parti çalışmalarının yürütülmesi ve politikaların oluşturulmasının araçları olarak **Çalışma Grupları** kurar.
- i. Partinin günlük etkinliklerini gerçekleştirmek amacıyla **Uzmanlık Komisyonları** kurar.
- j. Gereksinim duyulan konularda parti üyesi olan veya olmayan kişilerin katıldığı **Danışma Kurulları** oluşturur.

MADDE 12: İLÇE KONGRESİ VE YÖNETİM KURULU (YK)

İLÇE KONGRESİ

İlçe Kongresi, ilçe ve o ilçeye bağlı mahalle ve köylerde kayıtlı üyelerin salt çoğunluğu ile yapılır. İlçe Yönetim Kurulu üyeleri, İlçe Başkanı İlçe Kongresinin doğal üyeleridir. Geçici/Kurucu Yönetim Kurulu başkan ve üyeleri de Kongreye katılabilirler; ancak Kongre delegesi seçilmişlerse oy kullanamazlar. İlçe Belediye Başkanı ile ilçeye bağlı diğer belediyelerin; merkez ilçedeki merkez ilçe çevresindeki diğer Belediye Başkanları ve Büyük Şehir Belediye Başkanı dışındaki İl Belediye Başkanları, Merkez İlçe Kongresinin doğal delegesidirler. İlçe Kongresi'nin delegelerinin mahallelere göre dağılımı, partinin son genel seçimlerde, o ilçede aldığı oy sayısı esas alınarak saptanır. Parti, seçime katılmamış ise, bu oranlama, üye sayısına göre yapılır. Bir ilçede kayıtlı üye sayısı 400 veya daha az ise, İlçe Kongresi üyelerinin tümünün katılımı ile yapılır. Delege seçimleri yönetmenliği uyarınca, delege seçimlerinde, Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmiş üye listeleri esas alınır.

İlçe Kongresi olağan olarak iki yılda bir yapılır. PM kararı ile süre 1 yılı geçmemek üzere uzatılabilir.

İlçe Yönetim Kurulu'nun saptayacağı yer, gün ve gündemle yapılır.

Olağanüstü Kongre: İlçe Yönetim Kurulu'nun kararı veya ilçe üyelerinin, "delegelerinin" 1/5'nin yazılı istemiyle olur. İlçe YK'nun Çalışma Raporu, toplantı yeri ve gündemi üyelere (ya da seçilmiş ise delegelere) İlçe Kongresi'nden 15 gün önce gönderilir.

KONGRE GÖREV VE YETKİLERİ

- a. İlçe Yönetim Kurulu'nun asil ve yedek üyelerini gizli oyla seçmek.
- b. İlçe Yönetim Kurulu'nun Çalışma Raporuna görüşerek karara bağlamak.
- c. İlçe örgütünün gelir-gider hesabını kabul ve İlçe Yönetim Kurulu'nu aklamak veya kesin hesabını reddetmek.
- d. Program ve tüzük doğrultusunda, ülke ve dünya olaylarını incelemek, değerlendirmek ve karara bağlamak.
- e. Program ve tüzük doğrultusunda, parti sorunlarını incelemek, değerlendirmek ve karara bağlamak.
- f. İlçe düzeyinde yerel politikalar oluşturmak ve yürürlüğe sokmak.
- g. Mahalle ve köy temsilciliklerinin genel üye toplantılarından gelen karar tasarılarını görüşüp karara bağlamak.
- h. İl Kongresi üyelerini seçmek.

İLÇE YÖNETİM KURULU (İLÇE YK)

İlçe Yönetim Kurulu, ilçelerde ve il merkezlerindeki Merkez İlçe, İlçe Başkanı ile 5 asil üyeden, 2 yedek üyeden oluşur. Boşalan asil üyelikler, oy sırasına göre yedeklerden doldurulur. İlçe YK, parti çalışmalarını, tüzük, program; Büyük Kongre, PM, MYK ve İl Yönetim Kurulu kararları ışığında değerlendirir, tam yetki ve öngörmeyle, çoğulcu yapıyı gözeterek kararlar alır ve yürütür.

İlçe YK en geç bir hafta sonra yapacağı ilk toplantısında, kendi içinde ihtiyaç duyduğu görev bölümünü yapar. Her İlçe Yönetim Kurulu görev bölümü sırasında İlçe Sekreteri ve İlçe Saymanını seçer.

- I. **İlçe YK Başkanı:** Parti'nin ilçedeki tüm çalışmalarını İlçe YK vasıtasıyla düzenler ve koordine eder.
- II. **İlçe YK sekreteri,** Partinin her türlü yazışma işlerinin, sekreterlik ve büro hizmetlerinin yürütülmesinden sorumludur. İlçe Başkanının bulunmadığı durumlarda, İlçe Yönetim Kurulu toplantılarını yönetir.
- III. **İlçe YK Saymanı,** İlçe parti örgütünün hesap işlerinin yürütülmesinden sorumludur. Gelir ve gider işlerinin süresi içinde ve düzenli yapılmasını sağlar, üye ödentilerini toplar, il ödentisini gönderir ve bu istemler için gerekli girişimleri yapar. İlçe YK olağan olarak en az 15 günde bir toplanır. İlçe Başkanı veya üyelerinin salt çoğunluğunun istemiyle olağanüstü toplantı yapabilir. Toplantı gündemini, İlçe Başkanı hazırlar. Hazır bulunan üyelerin, salt çoğunluğunun istemiyle gündeme yeni maddeler tartışmasız eklenir.

İlçe YK, görev alanı içinde tüm parti çalışmalarını yürütmekle yükümlüdür.

MADDE 13: BELDE ÖRGÜTÜ

Belde Örgütü, il ve ilçe merkezleri dışında, belediye olan yerlerde, birisi başkan olmak üzere 3 kişiden oluşur. Belde Yönetiminin ilk kuruluşu, İlçe Yönetim Kurulu'nun görüşü alınarak, 3 parti üyesi tarafından oluşturulur. Belde Yönetim Kurulu, İlçe Başkanının ya da İlçe Yönetim Kurulu'nun görevlendireceği İlçe Yönetim Kurulu'ndan bir üyenin başkanlığında yapılacak toplantıda o beldede oturan partili üyelerce seçilir.

Madde 14: DANIŞMA MECLİSLERİ

PARTİ MERKEZ DANIŞMA MECLİSİ

Eş Genel Başkanlar, PM üyeleri, Merkez Disiplin Kurulu üyeleri, partili milletvekilleri ve bakanlar, il başkanları ve il temsilcileri, ilçe başkanları, partili il belediye başkanlarından oluşur. Parti Danışma Meclisi, yılda en az bir kez toplanır. Çalışma esasları PM tarafından çıkarılacak bir yönetmenlikle belirlenir.

Eş Genel Başkanların ve MYK'nın gerekli gördüğü hallerde Parti Merkez Danışma Meclisi'ni toplantıya çağırır. Gündem 15 gün önceden katılımcılara iletilir. Ama, Parti Merkez Danışma Meclisi, esas olarak

bu gündemi temel alarak kendi gündemini oluşturur. Parti Merkez Danışma Meclisi toplantısı, Eş Genel Başkanlar ya da MYK'nın tespit edeceği bir Eş Genel Başkan Yardımcısı tarafından bir açılış konuşmasıyla açılır. Yönetimi, katılımcıların iradesi ve demokratik seçimle belirlenen 3 kişilik bir Divan tarafından yönetilir.

İL DANIŞMA MECLİSİ

İl YK Kurulu ve Disiplin Kurulu Üyeleri; İlçe YK ve Disiplin Üyeleri, Belde örgütü yöneticileri, İl Kongresi Delegeleri, il milletvekilleri, İl Parti Meclisi üyeleri, İl Büyük Kongre delegeleri, partili il belediye başkanları, Belediye Meclis Üyeleri ve il genel meclis üyeleri, İl çevresindeki STK'larda Sendika ve Kooperatif gibi yerlerde, mesleki kurumlarda yönetici ve bu örgütlerde parti çalışma birimlerinin temsilcisi ve başkanı olan partililerden oluşur. Yılda en az bir kez toplanır. İl Yönetim Kurulu'na tavsiye niteliğinde karar alır ve ilin çeşitli sorunları üzerine görüş ve öneriler oluşturur.

İLÇE DANIŞMA MECLİSİ

İl YK üyeleri, İlçe YK üyeleri, belde örgütü yöneticileri, partili belediye başkanı, belediye meclisi ve İl Genel Meclisi üyeleri; ilçenin il ve Büyük Kongre delegeleri, ilçe çevresindeki sivil toplum ve meslek örgütlerinde yönetici ve temsilci olan partililer; partili muhtarlar ve parti örgütleri tarafından tespit edilip çağrılacak partisiz yurttaşların katılımı ile oluşur. Yılda en az iki kez toplanır. İlçe sorunları üzerine görüş ve öneriler oluşturur. **İl ve İlçe Danışma Meclisleri**, ilgili Yönetim Kurulu'nun ya da üst yönetim biriminin isteği halinde olağanüstü toplantılarda yapar. İl çevresindeki ilçeler, Danışma Meclislerini birleştirerek toplayabilirler.

İl ve İlçe Danışma Meclisleri, İl ve İlçe Başkanları, Onların olmaması halinde Başkan Yardımcıları ve sekreterler tarafından bir konuşma ile açılır. Katılımcıların iradesi ve demokratik seçimle tespit edilecek Divan tarafından yönetilir.

MADDE 15: İL, İLÇE VE BELDE ÜYELERİ VE PARTİSİZ VATANDAŞLAR KONFERANSLARI

İl, İlçe ve Belde örgütü, tartışacağı ve karar alacağı konularda gerekli gördüğü uzman, bilim adamı, gazeteci yazar vb. kişilerinde görüşüne başvurmak üzere çağrılı olduğu, tüm parti üyeleri ve isteyen partisiz yurttaşların da tartışmacı ve izleyici olarak katılacağı **"İl, İlçe, Belde Üyeleri ve Partisiz Vatandaşlar Konferansları"** toplayabilir. Bu konferansların görüş alışverişi, tartışma ve kararları parti örgütleri için tavsiye niteliğindedir.

MADDE 16: PARTİ TEMSİLCİLİĞİ VE LOKALLERİ

Henüz il, ilçe ve beldelerde örgüt kurulmamışsa; il veya ilçe merkezlerinde ve beldelerde başvuran yurttaşlara ilk elden parti hakkında bilgi vermek, tüzük, program ve parti yayınları ile rozet, flama vb. parti sembollerini satmak, dağıtmak, üyelik için baş vuran vatandaşların giriş belgelerini kabul etmek ve böylece o yerde parti örgütünün kurulmasına olanak sağlamak amacı ile, MYK'nın sorumluluğunda olmak üzere görevlendireceği bir parti üyesiyle / üyeleriyle, **"Parti Temsilciliği"** açılabilir. İl ya da ilçe veya belde de parti örgütü kurulduğu zaman, temsilciliğin görevi son bulur.

Partinin Genel Merkez, il, ilçe örgütleri ve temsilcileri ihtiyaç duymaları halinde, bulundukları bölgelerde TMK 90. Maddesi çerçevesinde lokal açılabilirler.

MADDE 17: YURT DIŞI ÖRGÜTLENMESİ

Parti, yurt dışında **parti temsilcilikleri** oluşturabilir. Temsilcilikler seçimle demokratik bir tarzda oluşturulur. Yurtdışı örgütlenmesi, MYK'ya bağlı olarak çalışmalarını yürütür. Yurtdışı örgütleri, partiyi bulundukları ülkede temsil eder; o ülkelerde partiye üye kazandırır, seçimlerde oy kullanmaları için koşulları olgunlaştırır; çeşitli parti, kişi ve kuruluşlara parti adına ilişkileri sürdürür. Örgütlenmenin yapısı, kuralları ve oluşumu; örgütlenme yapılacak ülkelerin özgül koşulları göz önüne alınarak MYK tarafından hazırlanan "**Yurtdışı Örgütlenme Yönetmeliği**" ine göre belirlenir.

Yurtdışı temsilcilik açılacak yerler:

ABD (Washington), Afganistan (Kabil), Almanya (Berlin, Düsseldorf, Essen, Frankfurt, Hannover, Hamburg, Köln, Mainz, Münih, Stuttgart, Bremen), Arnavutluk (Tirana), Avusturya (Viyana, Graz, Salzburg), Finlandiya (Helsinki), Fransa (Paris, Lyon, Marsilya, Strasbourg), Gürcistan (Tiflis, Batum), Hollanda (Lahey, Amsterdam, Rotterdam), Irak (Bağdat, Erbil, Süleymaniye, Kerkük, Zaho), İspanya(Madrid, Barselona), İngiltere (Londra), İsveç (Stockholm), İsviçre (Bern, Cenevre, Zürih, Solothurn Grenchen, Luzern), İtalya (Roma, Milano), Japonya (Tokyo), Kanada (Ottawa, Montreal), Kazakistan (Almatı), Kıbrıs (Lefkoşe, Magosa), Lüksemburg (Lüksemburg), Macaristan (Budapeşte), Makedonya (Üsküp), Norveç (Oslo), Pakistan (İslamabad, Karaçi), Polonya (Varşova), Portekiz (Lizbon), Romanya (Bükreş, Köstence), Rusya Federasyonu (Moskova, Kazan, St. Petersburg), Suriye (Şam), Tacikistan (Duşanbe), Ukrayna (Kiev), Yunanistan (Atina, Selanik, Gümölcine)

MADDE 18: GENÇLİK KOLU ÖRGÜTÜ

- Parti, gençlik sorunları konusunda çalışma yapmak, gençlerin sorunlarına çözüm bulmak ve onları partiye kazandırmak için Gençlik Kolu Örgütü kurar; gençliğin toplumsal kitlesel demokratik hareketine ve örgütlenmesine destek verir.
- Gençlik Kolu, Merkez, İl ve İlçe Gençlik Kollarından oluşur. Gençlik Kollarının kurulmasına Merkezde PM; illerde İl **Yönetim Kurulu**, İlçelerde İlçe Yönetim Kurulu karar verir.
- 18 ve 30 yaşları arasındaki parti üyeleri aynı zamanda gençlik kolu örgütü üyesidirler. Merkez Gençlik Kolu Yürütme Kurulu 15 üyeden; İl Gençlik Yürütme Kurulu 7 üyeden; İlçe Gençlik Kolu Yürütme Kurulu 5 üyeden oluşur. Her Yürütme Kurulu, kendi içinde sözcü, sekreter ve sayman seçer.
- Merkez Gençlik Kolu PM'ye, İl Gençlik Kolu Merkez Gençlik Kolu Yürütme Kuruluna, İlçe Gençlik Kolu İl Gençlik Kolu Yürütme Kurulu'na bağlı olarak çalışır.
- İl ve İlçe Gençlik Kolları yılda bir kere kongrelerini gerçekleştirirler. İlçe Gençlik Kolu Kongresi'ne ilçe örgütüne üye 18 ile 25 yaşını doldurmuş bütün üyeler katılabilir. İlçe Gençlik Kolu Kongresi, Yürütme Kurulunu ve İl Gençlik Kolu Delegelerini seçer.
- İl Gençlik Kolu Kongresi'ne, ilçelerden seçilmiş delegeler katılır. İl Gençlik Kolu Yürütme Kurulu üyeleri, İl Gençlik Kolu Kongresi'nin doğal delegeleridir. İl Gençlik Kolu Kongresi, İl Gençlik Kolu Yürütme Kurulu'nun ve Merkez Gençlik Kolu delegelerini seçer. İl Gençlik Kongresi'nde her beş delege bir Merkez Gençlik Kolu Kongre delegesini seçebilir.
- Merkez Gençlik Kongresi, İl Gençlik Kolu Kongrelerinden seçilmiş delegelerle toplanır. Merkez Gençlik Kurulu Yürütme Kurulu üyeleri, Kongrenin doğal delegeleridir. Merkez Gençlik Kolu Kongresi, Yürütme Kurulu'nu seçer.
- Gençlik Kolları Genel Merkez, il ve ilçe binalarında çalışır. Gerek görülürse, PM'nin izni ile ayrı gençlik kolu binaları da açabilir. Gençlik Kolu örgütlerinin ilk kongrelerinin yapılmasına kadar, ilçe gençlik kolu Parti İlçe Yönetimi, il gençlik kolu parti İl Yönetimi ve Merkez Gençlik Kolu PM tarafından oluşturulur.

MADDE 19: KADIN KOLU ÖRGÜTÜ

- Parti, kadın sorunları ile ilgili çalışmaları yürütmek, genel kadın hareketine destek vermek için Kadın Kolu Örgütü kurar.
- Merkez Kadın Kolu kurulmasına PM karar verir.
- PM, Merkez Kadın Kolu faaliyetini sürdürmek için, kendi içinde yeterli sayıda üyesini görevlendirir.
- İl ve ilçelerde Kadın Kolu kurulmasına, il ve ilçe yönetim kurulları karar verir.
- İl yönetim Kurulları, kadın kolu çalışmalarını yürütmek için il örgütü üyeleri arasından 7 üyeyi seçer. İl Kadın Kolu, İl Yönetim Kurulu'na bağlı olarak çalışır.
- İlçe Yönetim Kurulları, kadın kolu çalışmalarını yürütmek için 5 üye seçer. İlçe Kadın Kolu İlçe Yönetim Kuruluna bağlı olarak çalışır.

MADDE 20: GÖREVDEN ALMA

Yasa ve tüzük gereklerini yerine getirmeyen, üst kurulların ve disiplin kurullarının sürekli yazılarını ya da parti zararına yol açacak biçimde yargı mercilerinin ya da idare mercilerinin süreli yazılarını zamanında yanıtlamayan il, ilçe ve Belde Başkanları ile Yönetim Kurulu, Üst Yönetim Kurulunca yazı ile uyarılır. En çok 30 günlük süre içinde uyarı gereklerini yerine getirmeyen başkan ve yönetim kurullarının yenilenmesi amacıyla, ilçe ve il kongreleri bir üst kurul tarafından 30 gün içinde toplantıya çağrılır. Kongreyi toplamayan başkan ve yönetim kurulları bir üst kurulca görevden alınır. Üst kurul, görevden alınan başkanların ya da yönetim kurullarının yeniden seçimi için, 30 gün içinde kongreyi gerçekleştirmek için, tüzüğe uygun hazırlıklar yapar.

MADDE 21: SEÇİMLERE İTİRAZ

İlçe veya Beldeye bağlı mahalle veya köylerdeki delege seçimlerinden sonraki 2 gün içinde, İl Yönetim Kurulu'na itiraz edebilir. İl Yönetim Kurulu'nun kararı kesindir.

İl ve İlçe Kongrelerinden 7 gün önce parti binasında askıya alınan listeye, delege seçildiği halde adı yazılmamak, seçilmediği halde yazılmak ya da yanlış yazılmak gibi nedenlerle, 3 günlük duyuru süresi içinde ilgili Seçim Kurulu Başkanlığı'na itiraz edebilir. İl, ilçe kongreleri ve Büyük Kongrelerdeki seçim işlemlerine veya sonuçlarına ilişkin itirazlar, tutanakların düzenlenmesinden başlayarak 2 gün içinde ilgili Seçim Kurulu Başkanlığı'na bildirilir. Belde seçimi kararlarına karşı üyeler üç gün içinde İlçe Yönetim Kurulu Başkanlığına, İlçe Yönetim Kurulu'nun konuya ilişkin kararına karşı 3 gün içinde Parti Meclisi'ne itiraz edebilirler.

MADDE 22: YARGI YOLUYLA KONGRE

Büyük Kongre veya İl ve İlçe Kongrelerinde yapılan seçimlerin, ilgili Seçim Kurulu Başkanlığı'nca iptal edilmesi durumunda Seçim Kurulu Başkanı'nın saptadığı ve bildirdiği gün, saat ve yerde seçimlerin yenilenmesi için Kongre toplanır. Bu Kongre'de yalnız seçim yapılır, görevini yapmayarak veya savsaklayarak seçimlerin iptaline neden olan sorumlular hakkında disiplin işlemi uygulanabilir.

MADDE 23: TBMM PARTİ GRUBU- GRUP YÖNETİM KURULU- GRUP BAŞKANI

TBMM Parti Grubu, yasada belirtilen yeter sayıda milletvekili olması halinde kurulur ve kuruluşu Eş Genel Başkanlar tarafından TBMM Başkanlığı'na bildirilir.

Parti Grubu, Büyük Kongre, Parti Meclisi Kararları ve program doğrultusunda yasama çalışmasını

Grup İç Yönetmenliği çerçevesinde sürdürür. **Tek tek grup üyesi milletvekilleri** de aynı doğrultuda yasama çalışmalarını yürütürler; geçerli özürleri olmadıkça Meclis Genel Kurulu'na, komisyon ve grup toplantılarına katılırlar. Bu toplantılara özürsüz üst üste üç kez gelmeyen üyeye Yönetim Kurulu'nca uyarı yapılır. Bu yönetmenlik, grubun kuruluşundan 15 gün sonra grup üyesi milletvekilleri tarafından hazırlanır ve grup üyelerinin salt çoğunluğunun oyuyla yürürlüğe girer. Bu yönetmenlik, Meclis Başkanlığına ve MYK'ya bildirilir. Grup genel kurulunda, seçimlere ait oylamalar ve milletvekillerini bağlayıcı nitelikteki konulara ilişkin kararların oylamaları gizli yapılır. Bakanlar Kurulu'na ya da bakana güven ya da güvensizlik oyu verilmesi için karar alma yetkisi, Grup Genel Kurulundandır. Bu yetki başka bir organa ya da merciye devredilemez.

GRUP YÖNETİM KURULU VE BAŞKANI

- TBMM Parti Grubu, her toplantı yılı başında, o yıl için 2 başkan vekili ve 5 kişiden oluşan Yönetim Kurulunu seçer.
- Parti Eş Genel Başkanı, TBMM üyesi ise Parti Grubunun ve Grup Yönetim Kurulu'nun başkanıdır; Parti Eş Genel Başkanı TBMM üyesi değil ise, grup üyeleri arasında İç Yönetmenlikte gösterilen yöntemle Grup Başkanı seçilir.
- Grup Başkan vekilleri, parti grubunun yasama çalışmalarının yürütülmesinde Eş Genel Başkanların yardımcıları ve görevlendirdiği konularda vekilidir.
- Grubun doğal sözcüsü Eş Genel Başkanlar' dır. Eş Genel Başkanların bulunmadığı ve uygun bulunduğu hallerde sözcülüğü, grup eş başkan vekilleri yapar.
- Yasama girişimlerinin düzenli bir biçimde yürütülmesi ve Meclis çalışmalarında uyum sağlanması Grup Yönetim Kurulu'nun görevidir.

GRUP KURULMAYAN DURUMLAR

Partili milletvekillerinin sayısı grup kurmaya yetmiyorsa; bu milletvekilleri partinin genel tutumunu ilgilendiren ya da MYK'ca gerekli görülen konularda toplanarak ortak tutum belirlerler. Aralarındaki iş birliğinin ve görev bölümünün kurallarını MYK'ya danışarak saptarlar.

MADDE 24: BELEDİYE VE İL GENEL MECLİS GRUPLARI

Belediye Meclislerindeki üyeler **Belediye Meclis Grubunu** ve İl Genel Meclislerindeki üyeler **İl Genel Meclis Grubunu** oluşturur. Parti Belediye Başkanları, Belediye Meclislerindeki Parti Grubunun doğal başkanlarıdır. Belediye Meclisi Parti Grubu, kendi içinde Grup Başkanı'nı, Başkan Vekillerini ve sözcülerini seçerler. İl Genel Meclisi Parti Grubu'nun başkanı ise İl Başkanlarıdır. Bu grup kendi içinden Başkan Vekili ve Sözcüsünü seçer. İl ve İlçe Başkanları; parti gruplarının "**Bütçe**", "**Yıllık Program**" ve "**Faaliyet Raporu**" görüşmeleri öncesi olmak üzere bir yıl içinde en az üç kez toplantıya çağırır. Gruplar ve üyeleri; partinin program ve ilkelerine, Büyük Kongre ile kendi Kongreleri ve gruplarının kararlarına uymak ile yükümlüdürler. Belediye Başkanları'nın yürütme ile ilgili bağlayıcı grup kararı alınamaz. Belediye ve İl Genel Meclisi parti gruplarının oluşturulması, çalışma yöntemleri ve bu grupların Parti örgütü ile ilişkileri PM tarafından hazırlanacak yerel yönetimlere ilişkin yönetmelikte düzenlenir.

MADDE 25: ÖNSEÇİM ÇEVRESİ

Milletvekili Genel Seçimleri için Yüksek Seçim Kurulu seçim çevresi, ön seçim çevresi için esas alınır.

MADDE 26: MİLLETVEKİLLİĞİ ADAYLIĞI

ADAYLIK YÖNETMELİĞİ

TBMM milletvekilliği için parti adaylığına başvurma, aday adaylarından alınacak özel ödentinin tutarı, Parti adaylarının nasıl saptanması için seçilecek yöntem, PM tarafından belirlenir ve bu amaçla bir yönetmelik hazırlar.

ADAYLIĞA BAŞVURMA

Genel ve ara milletvekili seçimlerinde adaylık başvurusu, İl Başkanlığına veya doğrudan Parti başkanlık Kurulu'na yazılı olarak yapılır. Adaylık için parti üyesi olmak gerekmez. İller, adaylık başvuru süresinin sonunda, aday başvuru dosyalarını Parti Başkanlık Kurulu'na yollar.

ADAYLARIN BELİRLENMESİ

Milletvekili seçimlerinde parti adayları, bütün üyeler açık ön seçim yöntemi ile belirlenir. Ya da zorunlu hallerde PM, üye tam sayısının 2/3 çoğunluğu ile SPY'da gösterilen diğer aday belirleme yöntemlerine başvurma kararı alabilir.

ADAYLARIN BİLDİRİLMESİ

Eş Genel Başkanlar ya da Parti Başkanlık Kurulu, PM tarafından saptanan kontenjan ve diğer milletvekili adaylarının seçim çevrelerine göre düzenlenmiş parti listesinin, Yüksek Seçim Kurulu'na süresinde verilmesini sağlar.

ADAY LİSTELERİNDEKİ EKSİKLİKLERİN TAMAMLANMASI

Aday listeleri kesinleşmeden bu listelerde boşalma olur ve listedeki sıraya göre kaydırma sonunda eksiklikler doldurulmazsa bu eksiklikler Başkanlık Kurulu tarafından tamamlanır.

ADAYLARIN MERKEZ ORGANINCA BELİRLENMESİ

Bir seçim çevresinde, parti örgütünün bulunmaması, gösterilmesi gereken aday sayısından az sayıda başvuran olması, ön seçim delegelerinin belirlenmemiş olması ya da ön seçim sonuçlarının yetkili kurullarca geçersiz sayılması gibi durumlar ön seçim çevresine ilişkin aday listesi ve adayların listedeki sıraları PM'ce belirlenir. Ön seçimde eşit sayıda oy almış olanların öncelik sırası, PM'ce oylamayla ya da çekme yoluyla kararlaştırılır.

MADDE 27: YEREL SEÇİMLERDE PARTİ ADAYLIĞINA BAŞVURMA

Belediye Başkanlığı, Belediye Meclis üyeliği için adaylık başvurusu, İl Başkanlığına yazılı olarak yapılır. Adaylık başvurusu için parti üyesi olmak gerekmez. İller, adaylık başvuru süresinin sonunda, aday başvuru dosyalarının bir suretinin; PM'ye yollarlar.

ADAYLARIN BELİRLENMESİ

Yerel seçimlerde parti adayları, o seçim bölgesindeki tüm parti üyelerine açık ön seçimle veya PM tarafından uygun görülecek başka bir yöntemle belirlenir. PM hangi seçim bölgelerinde hangi yöntemle aday belirleneceğine karar verir. PM gerekli görürse bu tercihin yapılmasını İl Yönetim Kurullarına da bırakabilir. Yerel seçimlerde parti adaylarının tespiti ile ilgili hususlar, PM tarafından hazırlanan yönetmenliklerle düzenlenir.

MADDE 28: HÜKÜMET KURMA, KATILMA VE HÜKÜMETTEN AYRILMA

Hükümet kurulmasına, bir hükümete katılmaya ya da partinin hükümetten ayrılmasına PM karar verir. Partinin TBMM grubu varsa, bu yetki kullanımına Grup Başkan vekilleri ve Grup Yönetim Kurulu üyeleri de katılır. Partinin kurduğu hükümette bakanları, partili Başkan PM'nin görüşlerini alarak belirler. Başbakan Parti Eş Genel Başkanı olmayabilir. Buna seçimler sonrasında PM, Kongre adına karar verebilir. Partinin katıldığı hükümete verilecek Bakanlar konusunda Başbakan muhatabı Eş Genel Başkan'dır.

HÜKÜMET PARTİ İLİŞKİSİ

Partili bakanlar, partinin programa, genel politik kararlarına ve hükümet programına uymakla yükümlüdürler. Partinin kurduğu ya da katıldığı hükümetle, parti organları arasındaki uyumu Eş Genel Başkanlar sağlamakla görevlidir. Tüm parti organları ve üyeleri, hükümetin başarısı için çalışmakla; hükümetin karar ve icrasını anlatmakla, halkın istek, eğilim ve beklentilerini hükümete aktarmakla görevlidirler. Partinin kurduğu ya da katıldığı hükümete; Eş Genel Başkan Yardımcıları ve Grup Başkan vekilleri ile grup yöneticileri, bu görevleri üzerinde tutarak katılamazlar.

MADDE 29: DİSİPLİN VE DENETİM

Kanunlara, Parti tüzüğüne ve yönetmeliklere, parti yetkili organlarının karar ve bildirimlerine aykırı davranışta bulunanlar hakkında disiplin soruşturması yapmak ve karar vermek üzere, illerde İl Disiplin Kurulu, Genel Merkezde Merkez Disiplin Kurulu ve TBMM Parti Grubunda TBMM Parti Disiplin Kurulu ve Müşterek Disiplin Kurulu kurulur.

Üyelerin, parti tüzük ve ilkelerine aykırı düşen ve Parti'den aldığı görev ve sorumlulukla bağdaşmayan tutum, davranış ve eylemlerini soruşturma görevi, disiplin kurullarınınndır. Disiplin Kurullarında görev alanlar, partinin diğer organlarında görev alamazlar. Disiplin Kurul üyeliğine aday olmak ve seçilmek için disiplin cezası almamış olmak gerekir. Bir disiplin kurulunda görev alan bir kimse, başka bir disiplin kurulunda görev alamaz. Eşlerle ikinci dereceye kadar olan kan ve sihrî hısımlar aynı Disiplin Kurulu'nda görev alamazlar. Disiplin Kurullarında boşalma olduğunda, yedekler sırası ile çağrılır.

İl Disiplin Kurulu

İl Kongresince gizli oyla seçilen, 3 asil ve 3 yedek üyeden oluşur. MDK yetkileri dışındaki üyeler soruşturması, İl Yönetim Kurulu'nun isteğince karar bağlar.

Merkez Disiplin Kurulu (MDK) ve Yetkileri

Büyük Kongre tarafından gizli oyla seçilen, 7 asil ve 2 yedek üyeden oluşur. Parti Merkez Organlarında görevli olanlarla, TBMM üyelerinin yasama çalışmaları dışındaki tutum ve eylemleri, il başkanı, il yönetim kurulu, il disiplin kurulu üyeleri ve partili il merkez belediye başkanları ile ilgili disiplin soruşturmaları, PM'nin isteği ile karara bağlar.

TBMM Grup Disiplin Kurulu

Grup genel kurulunca gizli oyla seçilen, 3 asil ve 3 yedek üyeden oluşur. Partili TBMM üyelerinin, Grup İç Yönetmenliğine ve Grubun bağlayıcı kararlarına aykırı davranışları, Grup Yönetim Kurulu'nun isteği üzerine karara bağlar.

Müşterek Disiplin Kurulu

Merkez Disiplin Kurulu ve TBMM Parti Grup disiplin Kurulunun birlikte toplanması ile oluşur. TBMM Parti Grubu Üyelerinin partiden geçici veya kesin ihraçlarını gerektiren eylemleri dolayısıyla disiplin soruşturması yapar ve kesin karara bağlar.

Disiplin Kurullarına Başvuru

Resen veya şikâyet üzerine Disiplin Kurullarına başvurulabilir. Organların üyeleri, kendileri ile ilgili sevk oylamasında oy kullanamaz. İlgiliyi disipline sevk eden organ, sevk işlemini ilgili yasalara, parti tüzüğüne uygun düzenler. Başvuru ya da sevk işleminde bulunan kişi veya örgüt başvurusuna esas teşkil eden tüzük hükümlerini, ihlal edilen tüzük maddesini ve iddiasını destekleyen bilgi, belge, tanık ve her türlü kanıt dilekçeyle, ilgili organa iletmek durumundadır.

Çalışma Usulü

Disiplin Kurulları ilk toplantılarında, üyeleri arasından bir Başkan ile bir sekreter üyeyi gizli oyla seçer. Özürsüz olarak bir yılda üç toplantıya katılmayan Disiplin Kurulu Üyelerinin üyelikleri düşer. Disiplin Kurulları üye tam sayısının en az üçte iki çoğunluğu ile toplanır ve hazır bulunanların çoğunluğu ile karar verir. Ancak, SYP'nin 100/d-1 maddesinde gösterilen durumlar dışında üyelikten kesin çıkarma cezası için üye tam sayısının çoğunluğunca karar verilmesi gerekir. Disiplin Kurulu'na verilen üyenin yazılı ve sözlü savunma vermeye hakkı vardır. Savunma için süre, Savunmaya Çağrı Belgesi'nin ilgiliye bildiriminden başlayarak **15 gündür**. Bu süre içinde savunma yapmayanlar, haklarını kullanmaktan vazgeçmiş sayılırlar. Zorunlu durumlarda, Disiplin Kurulları **15 günlük ek süre** verebilir. Savunmaya çağrı, Disiplin Kurulu Başkanlığınca, yazılı olarak üyenin başvuru belgesindeki adresine ya da bildirilen en son adrese yapılır. Savunmaya çağrı yazısında, uygulanması istenen disiplin cezası ile bu cezaya neden olan eylemler açıkça belirtilir. Sevk edilen üyeye savunması için yazılı çağrı yapılır. Bu çağrıya 15 gün içinde yanıt vermeyen üye savunma hakkında vazgeçmiş sayılır. Ancak, seçimlerde veya herkesin gözü önünde açıkça veya yayın yoluyla işlenen disiplin suçlarında bu süre yedi gündür.

Disiplin Kurulları kendisine yapılan başvuru veya şevki en geç iki ay içinde sonuçlandırır. Ancak disiplin Kurulları, ilgiliyi tedbirin görevden alırsa 1 ay içinde karar verir. Disiplin Kurulları, karar verinceye kadar toplantılarını kapalı yürütür. Disiplin Kurullarının görüştüğü bir olayla ilgili olarak parti organ vb. toplantılarında görüşme açılmaz. Söz alınamaz, yayın yapılamaz. Ancak MDK' nın vermiş olduğu kararlar, PM ve Büyük Kongre'de kaldırılabilir. Bunun için ilgilinin şahsen başvurusu gerekmektedir. Eş genel başkanlar tarafından önerilmiş olmak şartıyla af yetkisi Parti Meclisine ve Büyük Kongre'ye aittir. Parti Disiplin Kurullarına sevk edilen üye disiplin kurullarının kesin kararı olmadan masumdur. Ancak disiplin kurulları gerekli görürse tedbir niteliğinde olmak üzere Disiplin Kurullarına sevk edilen üyeyi parti içindeki görevlerinden alabilir.

Disiplin Kurullarınca hakkında geçici çıkarma cezası verilen üye, parti faaliyetine katılamaz ve parti Organlarına teklifte bulunamaz. Ancak geçici çıkarma süresinde partinin program ve tüzüğüne ve parti organlarının bağlayıcı kararlarına uymakla yükümlüdür.

Partiden kesin çıkarma için, Disiplin Kurulları üye tam sayısını yarıdan bir fazlasının kararı gereklidir. Kasıtlı suç isnadı ve asılsız tanıklık disiplin suçu olarak değerlendirilir ve bu konuda disiplin kurulları resen işlem yapar. Disiplin Kurulları kararlar alınmadan bu konuda parti içinde ve dışında yazılı veya sözlü görüş açıklayanlar hakkında disiplin kurullarınca işlem yapılır. Kadına yönelik suçların, disiplin kurullarında görüşülmesine öncelik verilir.

Karar Düzeltme ve Yeniden Yargılama Talebi

MYK, MDK kararlarına karşı düzeltme ve yargılamanın yenilenmesi talebiyle **MDK**'ya başvurabilir. Karar düzeltme talebi her zaman yapılabilir. Her iki başvuruda da gerekçeler gösterilir. Bu başvurular, tüzük ve **SPY**'de belirtilen itiraz yolları arasında değerlendirilmez. **MDK** talebi **en geç 30 gün** içinde karara bağlar. Karar düzeltim talebi sonuçlanıncaya kadar disiplin kurulunun kararı uygulamaya konulmaz.

Hakkında partiden veya gruptan geçici ya da kesin çıkarma cezası verilen üye, parti içi itiraz yollarını tükettikten sonra; bu cezaya karşı Disiplin Kurulu'na sevk eden kurulun görev ve yetersizliği ya da ilgili yönetmenliğe aykırı olduğu savıyla yetkili Asliye Hukuk Mahkemesi'ne, kararın tebliğinden itibaren **30 gün içinde** itiraz edilebilir. Mahkemenin vereceği karar kesindir.

Parti kurul ve organlarının kararlarına karşı yasalara ve tüzüğe uygun itiraz hakkı sınırlanamaz, itiraz suç sayılmaz.

MADDE 30: DİSİPLİN SUÇLARI VE YAPTIRIMLARI

Parti disiplin kurullarınca uygulanacak disiplin cezaları aşağıda gösterilmiştir. Uyarma, Kınama, Partiden veya Gruptan Geçici İhraç, Partiden veya Gruptan Kesin İhraç

Uyarma Cezası

Uyarma, partilinin yazılı olarak dikkat etmesi gereken hususlara riayet etmemesi nedeniyle yazılı olarak dikkatinin çekilmesidir. Şu hallerde uygulanır; Yetkili organlarca davetli olduğu halde mazeret beyan etmeksizin toplantılara katılmamak, Partiye taahhüt ettiği aidatı sebep belirtmeksizin ödememek veya geciktirerek ödemek, Kendisine parti organlarınca tevdi edilen görevleri yerine getirmede ilgisiz ve lakayt davranmak, Parti içi birlik ve beraberliği zedeleyici tutum ve davranışlara yönelmek, Parti içi yazışmalarda kademelere uymamak.

Kınama Cezası

Kınama, ilgilinin kusurları belirtilerek yazılı olarak dikkatinin çekilmesidir. Şu hallerde uygulanır; Yetkili organlarca uhdesine tevdi edilen vazifeleri kabul etmemek veya yapmamak, Parti çalışmalarında şahsi menfaatlerini ön planda tutmak, bu yönde davranışlar sergilemek, SPK'nın düzenlediği tutulması zorunlu defter ve kayıtları usulüne (kanun, yönetmelik, tüzük hükümlerine) göre tanzim etmemek veya hiç tutmamak, Kendisinin emanetine veya kullanımına tevdi edilmiş parti mallarının kaybına, zarara uğramasına neden olmak, Bir yıl içerisinde 4 defa uyarma cezası almak. Kanuna, ahlaka, mahalli örf ve adetlere, geleneklere uygun düşmeyen davranışlarda bulunmak, özel hayatında parti üyeliği ile bağdaşmayacak ve partiye söz getirecek tutum ve davranışlarda bulunmak, Haklı bir mazereti olmaksızın yapılan genel ve mahalli seçimlerde oy kullanmamak.

Partiden veya Gruptan Geçici İhraç

Bu ceza belli bir süre için uygulanır ve bu sürenin sonunda başkaca bir karara gerek kalmaksızın suç ve cezası ortadan kalkar. Bu cezayı alan partili hiçbir parti ve TBMM grup çalışmalarına katılamaz, kendisine görev verilemez. Şu hallerde geçici çıkarma cezası verilir; Kanuna, yönetmeliklere ve tüzüğe, PM ve MYK veya yetkili organların kararlarına aykırı söz, tutum ve davranışlarda bulunmak, yayınlar yapmak, bu yönde yayın yapanları teşvik ve tahrik etmek, Parti tüzüğü gereğince ele alınan konuluları ve saklı kalması gereken kararları açıklamak, Seçimlerde partiden izin almaksızın bağımsız aday olmak, diğer partilerden aday olanları desteklemek ve propagandalarını yapmak, yada partili adayların aleyhine çalışmak, Partiyi kişisel çıkarlarına alet etmek ve siyasi nüfuzunu kötüye kullanmak, Partiye ait evrakın, alet ve eşyanın kasten kaybına, zarara uğramasına sebebiyet vermek yada partiden ayrılma esnasında teslimden imtina etmek, bir yıl içerisinde 4 defa kınama cezası almak.

Partiden veya Gruptan Kesin İhraç

SPK madde 57 ile kararlara karşı yargı yoluyla itiraz hakkı saklı kalmak kaydıyla kesinleşen çıkarma cezaları uygulanır ve partili partiden çıkarılır. İlgili organa haber verilir ve partilin kesin olarak parti kütüğünden kaydı silinir. Şu hallerde çıkarma cezası verilir;

Kanuna, yönetmeliklere, parti tüzüğü ve programına aykırı tutum ve davranışlar ile eylemlerde bulunmayı alışkanlık haline getirmek, SPK'nın dördüncü kısmında sayılan esaslara aykırı eylem ve

eylemlerde bulunmak, SPK hükümlerine göre parti üyeliğini engelleyici bir suçtan dolayı ceza almasına rağmen partiden istifa etmekte direnmek, Kongrelerde ve aday yoklamalarında menfaat karşılığı oylara tesir etmek, Oy pusulalarında tahrifat yapmak, TBMM grup kararına aykırı davranmak, Parti resmi defter ve kayıtlarında tahrifat yapmak, Parti mal ve parasını zimmetine geçirmek, özel işlerinde kullanmak, Geçici çıkarma cezasını 2 defa almak.

MADDE 31: HAKÇA GELİR SAĞLAMA VE GELİR KAYNAKLARI

Parti çalışmalarını doğrudan doğruya üyelerin maddi katkılarıyla sürdürmek ve belirli kişi ve çevrelerin partide güçleriyle ağırlık kazanmalarını önlemek, yasalara uygun olarak partiye sürekli gelir akışını güvence altına alabilmek için, tüm üyeler; kişisel gelir durumları ile orantılı olarak ve tüzükle belirtilen ölçü ve biçimde düzenli ödenti öderler.

GELİR KAYNAKLARI

Üyelerden alınan giriş ve aylık ödentileri,
Parti milletvekillerinden alınacak ödentiler,
Adaylık için başvurmaldan alınacak özel ödentiler,
Parti bayrağı, flaması, rozet vb. satışlarından elde edilecek gelirler,
Parti yayınlarından sağlanacak gelirler,
Üye kimlik kartı, defter, makbuz karşılığında alınacak paralar,
Partice düzenlenen kültür ve sanat etkinliklerinden elde edilecek gelirler,
Parti mal varlığından elde edilecek gelirler,
Bağışlar,
Partili Belediye Başkanları, Belediye ve İl Genel Meclisi Üyelerinin ödentileri,
Devlet yardımı ve **SPY'nin** 110. maddesi uyarınca partiye intikal edecek mallar, haklar ve alacaklar.

Bu gelirler partinin hangi birimince sağlanmış olursa olsun, parti tüzel kişiliğidir.
Gelirler, PM tarafından bastırılan makbuzlar karşılığında alınır. Bu makbuzlara ilişkin kayıtlar, Genel Sayman'ca tutulur. Parti örgütü aldığı ve kullandığı makbuzlardan dolayı PM' ye karşı sorumludur.

MADDE 32: ÖDENTİLER

Parti üyelerinin ödeyeceği giriş ödentisi 500 TL.
Aylık ödentinin alt sınırı 50 TL, üst sınırı ise 5000 TL'dir.
TBMM parti grubu kararıyla belirlenecek olan milletvekili ödentisinin yıllık tutarı, milletvekilinin net bir aylık maaşını geçemez. Adaylık için başvuru ödentisi ile üye aidatları PM' ce belirlenir.

MADDE 33: SORUMLULUK VE HARCAMALAR

Harcamalar, sözleşmeler ve girişilecek yükümlülükler; parti tüzel kişiliği adına yapılır. İllerin ve İlçe Yönetim Kurullarının sözleşme ve yükümlülük altına girmesi PM iznine bağlıdır. İzin alınmadan yapılan bağış ve yükümlülüklerden dolayı parti tüzel kişiliği sorumlu tutulamaz. İzin alınmaması durumunda sorumluluk, sözleşmeyi yapan ve yükümlülüğü üstlenen kişi ve kişilere düşer.

MADDE 34: BORÇ VERME YASAĞI

Partice, üyeler, gerçek ve tüzel kişilere hiçbir biçimde borç verilemez.

MADDE 35: MALİ BEYAN

Parti Eş Genel Başkanlarına, Parti Meclisi ve Merkez Disiplin Kurulu üyeliğine seçilenler ile milletvekili, belediye başkanlıkları ve il genel meclis üyeliklerine seçilenler, seçildikleri tarihten sonra en geç 30 gün içerisinde Parti Genel Başkanlığına mal beyanında bulunmak zorundadırlar.

MADDE 36: BÜTÇE VE KESİN HESAP

İl Yönetim Kurulu bağlı ilçeleri de kapsamak üzere gelir-gider tahminlerini ayrı ayrı gösteren yıllık bütçeyi hazırlar ve her yılın Ekim ayı sonuna kadar Genel Sayman'a gönderir. Bu bütçeler ile aynı süre içinde Genel Merkez Bütçesi, en geç aralık ayı sonuna kadar PM'ce incelenir, karara bağlanır. İlçeleri de kapsamak üzere İl Yönetim Kurulları ve Genel Merkez, Bütçe yılını izleyen Nisan ayı sonuna kadar bir önceki yıla ait uygulama sonuçlarını gösteren kesin hesapları hazırlar. Bu hesaplar, Genel Sayman tarafından incelenir ve PM tarafından onaylanır. PM tarafından onaylanan hesaplar bir talep durumunda ilgili mercie iletilebilmesi için dosyalanarak saklanır.)

MADDE 37: İL VE İLÇE ÖRGÜTLERİNE GENEL

MERKEZ YARDIMI

Her yıl partiye yapılan yasal hazine yardımının %20'si il Örgütlerine PM kararıyla dağıtılır. Bu dağıtımda, illerin son genel seçimlerde aldıkları oy, üye sayısı, il nüfusu gibi ölçüler esas alınır. İl Yönetim Kurulları, aynı ölçüde İlçe ve Belde örgütlerine de pay verir.

MADDE 38: MALİ İŞLER YÖNETMENLİĞİ

Partinin tüzel kişiliği adına sözleşme yapılmasına ve yükümlülük altına girilmesine, gelir-gider defterinin tutulmasına, parti bütçe ve kesin hesaplarının düzenlenmesine ilişkin kurallar ve bu konulardaki yönetim birimlerinin görev ve sorumlulukları "Mali İşler Yönetmenliği" ile düzenlenir.

MADDE 39: TUTULACAK DEFTERLER

Partinin merkez, il ve ilçe örgütlerine aşağıdaki defterler zorunlu tutulur:

- I. **Üye Defterleri:** Her ilçe örgütünde aday üyelerin adları bu deftere başvuru sırasına göre işlenir.
- II. **Asil Üye Defteri:** Her ilçe örgütünde mahalle ve köy esasına göre tutulur.
- III. **Karar Defteri:** Her yönetim birimi için ayrı ayrı tutulan bu defterde, kararlar gün ve sayı sırasına göre düzenlenir, oylamaya katılanlarca imzalanır.
- IV. **Yazışma Defteri:** Yazışmalar bu deftere gün ve sayı sırası izlenerek yazılır. Gelen yazıların asılları ile gönderilen yazıların örnekleri aynı sıra ile dosyalanır.
- V. **Gelir ve Gider Defteri:** Partinin gelirlerinin nereden sağlandığı ile giderlerin hangi işler ve yerler için yapıldığı, belgelerle belirtilerek, sıra ile bu deftere işlenir.
- VI. **Demirbaş Eşya Defteri:** Örgüt birimlerindeki tüm eşyalar, özellikleri belirtilerek, gün ve sıra sayısı esasına göre bu deftere yazılır.

Bu defterler, ilgili Seçim Kurulu Başkanlıklarına onaylatılarak kullanılır. Organ ve kurullardan başka hangi defterlerden tutulacağı, üye yazımlarının nasıl yapılacağı yönetmenlikle düzenlenir.

MADDE 40: TÜZÜKTE HÜKÜM BULUNMAYAN DURUMLAR

Parti Tüzüğünde hüküm bulunmaması halinde, SPY, Medeni Kanun, Dernekler Kanunu ve TBMM İç Tüzüğü'nün ilgili hükümleri geçerlidir.

MADDE 41: TÜZÜĞÜN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ

Bu tüzük 40 ana maddeden ibaret olup, madde başlıkları Tüzük metnine, içeriğine dâhildir. Bu tüzüğün kongrede kabulü ile bir önceki tüzük değiştirilmiş, yerine bu tüzük yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Yürürlüğe giren yeni Tüzük, ilgili diğer kongre evraklarıyla birlikte kongreye katılan hükümet komiserine verilir.

KISALTMALAR

Parti	: Demokrasi Zamanı Partisi
Tüzük	: Demokrasi Zamanı Partisi Tüzüğü
SPK/SPY	: Siyasi Partiler Kanunu/Yasası
MYK	: Merkez Yürütme Kurulu
PM	: Parti Meclisi
YK	: Yönetim Kurulu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
MDK	: Merkez Disiplin Kurulu